

асоциация свободен енергиен пазар
free energy market association

Изх. № АСЕП – 206 / 17.10.2018

ДО

Г-Н ИВАН ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДО

Г-Н КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
БЪЛГАРСКА НЕЗАВИСИМА ЕНЕРГИЙНА БОРСА ЕАД

КОПИЕ ДО

Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА
МИНИСТЪР
МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА

КОПИЕ ДО

Г-Н ДЕЛЯН ДОБРЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ЕНЕРГЕТИКА КЪМ НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ОТНОСНО: Тръжна сесия на пазар "Ден напред" с ден на доставка 11.10.2018 г.

УВАЖАЕМИ Г-Н ИВАНОВ,
УВАЖАЕМИ Г-Н КОНСТАНТИНОВ,

Бихме искали да Ви информираме, че Асоциация свободен енергиен пазар (АСЕП) е силно обезпокоена от настъпилите събития, свързани с тръжна сесия на пазар "Ден напред" на Българска независима енергийна борса ЕАД с ден на доставка 11.10.2018 г.

За членовете на АСЕП е напълно неприемливо допускането на ситуация, в която поведение на един търговски участник може напълно да блокира борсовата търговия в страната и да рефлектира в цени от 595 лв. за МВтч базова енергия и до над 5000 лв/МВтч в определени часови интервали.

След обявяване на клиринговата цена на сегмент "Ден напред" с ден на доставка 11.10.2018 г, търговските участници понесоха изключителен пазарен стрес чрез създадения информационен вакуум и липсата на ясна процедура за действие от страна на БНЕБ ЕАД. До изясняване на ситуацията бяха предприети извънредни действия – прекратяване на работата на пазар „в рамките на деня“, ЕСО ЕАД двукратно удължи срока за известяване на графици, крайни клиенти обявиха в общественото пространство, че спират производства.

Причините за спиране на пазарен сегмент от енергийната борса са регламентирани в чл. 54 от Правила за търговия с електрическа енергия. Според нормативния текст операторът на борсовия пазар може да прекрати работата на пазарен сегмент при 1) Цялостна или частична невъзможност за работа на системата за търговия или на друга информационна система, използвана за обработка на предложенията и определяне на цената и 2) Прекъсване на пазара при аварийна ситуация, което изключва като причина техническа грешка на участник при подаване на оферта.

Въпреки създалата се екстремна ситуация, АСЕП не може да приеме за редно нарушаване на Правилата за търговия с електрическа енергия от страна на Електроенергиен системен оператор ЕАД чрез изместване на срокове за подаване на търговски графици първоначално до 16.30, а след това до 20.00 ч. на 10.10.2018 г. От друга страна, системният оператор не предприе действия за удължаване на сроковете за графици на междусистемните обмени, което принуди участниците да се балансират единствено в рамките на националния пазар.

Така създалата се ситуация причини големи щети на редица компании, без да има яснота по какъв начин те ще бъдат компенсирани. След обявяване на клиринговата цена малко преди 14.00 ч, много от участниците предприеха действия за небалансирани търговски позиции. Търговци на електроенергия започнаха да уговарят сделки за внос от съседни страни на цени под обявената от БНЕБ ЕАД, за да смекчат пазарната ситуация в страната. В резултат на което, реализираха финансови загуби поради предприетата процедура по повторно изчисление на резултатите от тръжната сесия.

Обръщаме внимание, че в Правилата на БНЕБ ЕАД и ПТЕЕ изобщо не присъства процедура по преизчисление на клирингова цена, каквато беше предприета от борсовия оператор на 10.10.2018 г. Според чл. 65 и чл. 66 от Правила за работа на пазарен сегмент „ден напред“ при извънредни ситуации, свързани със закъснение на изчисляването на клиринговите цени и резултатите от търговията от страна на PCR обединението и алгоритъма EURHEMIA или по други причини извън контрола на борсовия оператор, сроковете по т.64.1 и т.64.2 могат да бъдат удължени до 16:00 ЕЕТ, а след този срок борсовият оператор обявява съответната борсова сесия за анулирана.

Липсата на подробно разписани правила за действие при подобни кризисни ситуации доведе до хаотични действия, липса на адекватна комуникация и неведение за търговските участници до момента, в който в 16.30 ЕЕТ борсовият оператор съобщи, че е взето решение за преизчисление на клиринговата

цена и тя беше окончателно публикувана в 20 ч. ЕЕТ на 10.10.2018 г. Бихме искали да напомним за аналогични случаи в европейската практика, при които техническа грешка на търговски участник не води до решение на борсовия оператор за преизчисляване на клирингова цена.

Всички тези негативни последствия можеха да бъдат предотвратени чрез навременни поправки в борсовите правила, за чиито множество пропуски АСЕП многократно алармира ръководството на БНЕБ ЕАД и отговорните институции в енергийния сектор. Ситуацията е показателна, че БНЕБ ЕАД има съществени пропуски в техническата система, която следва автоматично да не допуска офerti с технически грешки и такива, за които липсва съответното обезпечение. Също така, не се извършва ефективен контрол на подаваните офerti в реално време от служителите на борсата, чийто основен приоритет трябва да бъде да следят за нередности и да алармират в случай на пропуски преди приключване на тръжна сесия. БНЕБ ЕАД доказва, че не притежава необходимия капацитет да извършва клиринг и да изпълнява задължението си по чл. 35а, ал (1) от ПТЕЕ „Финансовият риск за сключените сделки на борсовия пазар се управлява от оператора на борсовия пазар“. Единственото решение за осигуряване на сигурна и стабилна борсова търговия е въвеждането на международно призната клирингова къща. АСЕП категорично твърди, че ако към 10.10.2018 г. имаше действаща клирингова къща, за което настояват търговските участници вече близо година, подобна офerta от страна на GEN-I нямаше да бъде допусната поради липсата на финансово обезпечение на заявените огромни количества електроенергия.

В случай на необходимост от извършване на извънредни разходи от страна на БНЕБ ЕАД за временно осигуряване на сигурността на борсовата търговия, АСЕП настоява те да не бъдат прехвърляни несправедливо на търговските участници чрез таксите за пазар „ден напред“. Напомняме, че тарифите за участие на българската платформа са сред най-високите в сравнение с останалите европейски борси и че ръководството на БНЕБ ЕАД вече пое ангажимент те да бъдат намалени поради по-високия брой участници в следствие на промяната в чл.100 от Закона за енергетика.

Поради така създадената кризисна ситуация, АСЕП апелира за спешни мерки по прецизиране на нормативната уредба и въвеждане на клирингова къща, която е единственият гарант за стабилността на борсовата търговия. Настояваме също така за официалната позиция от страна на БНЕБ ЕАД, включваща детайлна информация за мерките, които ще бъдат предприети и обяснение за пропуските в работата на борсовия оператор, които допуснаха подобен казус. Обръщаме внимание, че до настоящия момент все още няма нито едно официално изявление от страна на БНЕБ ЕАД или КЕВР относно предприемане на действия по компенсация на засегнатите компании и справедливи санкции за провинилия се търговски участник, чията техническа грешка „създаде извънреден риск, възпрепятства успешното протичане на процеса по изчисляване на клиринговата цена и причини невъзможност за разпределение на търгуваните обеми в пазарната зона на Република България“.

асоциация свободен енергиен пазар
free energy market association

Като сдужение на редица търговски участници, Асоциация свободен енергиен пазар разчита на ефективен диалог с отговорните институции и ръководството на БНЕБ ЕАД и заявява категорична готовност за активно участие при изготвянето на всички необходими правила и нормативни документи, които да осигурят прозрачност и равен достъп при осъществяване на борсова търговия на платформите на БНЕБ ЕАД.

С УВАЖЕНИЕ,

СОНЯ НИКОЛОВА – КАДИЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ